

**Sprawozdanie z działalności Rady do Spraw Repatriacji za okres
od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r.**

Rada do Spraw Repatriacji jest organem opiniodawczo-doradczym Pełnomocnika Rządu do Spraw Repatriacji. Do jej zadań należy:

- 1) zgłaszanie propozycji w zakresie usprawnienia organizacji procesu repatriacji;
- 2) zajmowanie stanowiska wobec projektów aktów prawnych w zakresie repatriacji;
- 3) wyrażanie, na wniosek Pełnomocnika, opinii we wszystkich sprawach z zakresu repatriacji.

Rada składa się z pięciu członków powoływanych przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek Pełnomocnika Rządu do Spraw Repatriacji spośród osób wyróżniających się wiedzą i doświadczeniem w zakresie repatriacji.

Aktualny skład Rady do Spraw Repatriacji przedstawia się następująco: Przewodnicząca - Pani Aleksandra Ślusarek, Wiceprzewodniczący - Pan Damian Uszyński, członkowie: Pani Patrycja Cieślik, Pan Robert Wyszynski, Pan Jerzy Karwowski.

W 2023 r. odbyło się 9 posiedzeń Rady do Spraw Repatriacji.

Działania, które realizowała Rada do Spraw Repatriacji w 2023 r. związane były przede wszystkim ze zgłaszaniem propozycji usprawniających proces repatriacji oraz zgłaszaniem propozycji obszarów zmian ustawy o repatriacji podkreślając przy tym konieczność przeprowadzenia niezwłocznej nowelizacji ustawy o repatriacji.

W opinii Rady nowelizacja winna uwzględniać przede wszystkim zwiększenie środków finansowych przeznaczanych na repatriację. Ponadto, zawierać zapisy m.in. w zakresie:

- przywrócenia pierwszeństwa repatriacji dla osób represjonowanych przez ZSRR i ich zstępnych;
- opracowania transparentnych zasad kolejności naboru kandydatów do repatriacji – poprzez stworzenie jawnej listy kolejki oczekujących na repatriację oraz ustalenie transparentnych reguł oczekiwania;
- zmiany trybu wypłat jednorazowej pomocy finansowej na zagospodarowanie –przekazując kompetencje do wypłaty w/w świadczenia Pełnomocnikowi Rządu do Spraw Repatriacji, co zdecydowanie przyspieszyłoby proces dokonywania wypłat;
- zobligowania Wojewodów do wnikliwszej kontroli warunków przyjmowania repatriantów przez samorządy – wprowadzając do ustawy o repatriacji zapis umożliwiający Wojewodom odmowę zawarcia porozumienia z gminą, która oferuje lokale o zdecydowanie obniżonym standardzie;
- objęcia repatriacją również wdowy/wdowców niepolskiego pochodzenia;
- rozszerzenia ścieżki repatriacji „na zaproszenie” o możliwość skorzystania z zaproszenia dalszej rodziny;
- ujednoczenia dotacji przyznawanych gminom zapewniającym kandydatowi na repatrianta lokal mieszkalny (bez względu na to czy uchwała dotyczyła zaproszenia imiennego czy nieimiennego);

- kryteriów dotyczących rekrutacji do ośrodków adaptacyjnych dla repatriantów – w kontekście osób wielokrotnie odmawiających przyjazdu do ośrodka podczas kolejnych naborów,
- wyraźnego uwidocznienia w ustawie zapisu dotyczącego konieczności złożenia oświadczenia wyrażającego zgodę na umieszczenie w ośrodku adaptacyjnym (aby zainteresowani mieli świadomość, że bez takiego dokumentu nie zostaną uwzględnieni na liście zainteresowanych przybyciem przez ośrodek adaptacyjny).

Ponadto, Rada (z własnej inicjatywy) wskazała swoje stanowisko wobec senackiego projektu ustawy zmieniającego ustawę o zmianie ustawy o repatriacji oraz niektórych innych ustaw wskazując na pilną, nadzwyczaj uzasadnioną konieczność zwiększenia maksymalnego limitu wydatków z budżetu państwa przeznaczanych na realizację zadań z zakresu repatriacji.

Na posiedzeniach Rady omawiano m.in. kwestie dotyczące:

- ✓ potrzeby zwiększenia środków finansowych przeznaczonych na repatriację;
- ✓ wprowadzenia zmian do ustawy o repatriacji postulowanych przez Radę;
- ✓ przywrócenia zapisów art. 9 ustawy o repatriacji w brzmieniu ujętym w nowelizacji z dnia 7 kwietnia 2017 r., co pozwoliłoby na ponowne zastosowanie rozwiązań przyznających pierwszeństwo do repatriacji dla osób deportowanych i zesłanych do ZSRR i ich zstępnych;
- ✓ bieżącej działalności ośrodków adaptacyjnych dla repatriantów i realizowanych przez nie kolejnych turnusów, jak również współpracy ośrodków z jednostkami samorządu terytorialnego;
- ✓ zasad oczekiwania na przyznanie miejsca w ośrodku adaptacyjnym dla repatriantów oraz organizacji naborów do ośrodków;
- ✓ niewystarczających środków finansowych przyznawanych po przybyciu repatriantów do Polski;
- ✓ wzrostu kosztów osiedlenia się jako jednej z przyczyn zmniejszenia zainteresowania repatriacją;
- ✓ senackiego projektu ustawy zmieniającej ustawę o zmianie ustawy o repatriacji oraz niektórych innych ustaw w zakresie poniesienia limitów wydatków na zadania związane z repatriacją;
- ✓ małżonków repatriantów, którzy przybywają do Polski wybierając drogę legalizacji pobytu na podstawie zezwolenia na pobyt stały, nieprzyjmujących obywatelstwa polskiego;
- ✓ dostępu do dokumentów potwierdzających polskie pochodzenia w związku z podpisanym porozumieniem pomiędzy Muzeum Pamięci Sybiru a Państwowym Archiwum Obwodu Pawłodarskiego;
- ✓ zasad naliczania emerytur repatriantom oraz uwzględniania w tym zakresie okresów składkowych za granicą;
- ✓ odpowiedzialności gmin, które zapewniają lokal mieszkalny kandydatowi na repatrianta;
- ✓ analizy bieżących danych z przebiegu procesu repatriacji;
- ✓ kosztochłonności poszczególnych ścieżek repatriacji;
- ✓ potrzeby weryfikacji przez placówki konsularne aktualności wniosków złożonych w latach 2001-2017 w celu ustalenia liczby osób nadal zainteresowanych skorzystaniem ze ścieżki repatriacji przez ośrodek adaptacyjny oraz problemów z dotarciem do tych osób;

- ✓ realizacji projektów dofinansowanych z Funduszu Azylu, Migracji i Integracji FAMI, z uwzględnieniem działań beneficjentów Funduszu ukierunkowanych na wsparcie kandydatów na repatriantów w przygotowaniu ich do przyjazdu do Polski;
- ✓ problemów zgłaszanych Radzie na bieżąco przez repatriantów;
- ✓ zakresu terytorialnego ustawy o repatriacji;
- ✓ ograniczeń wpływających na skuteczność akcji repatriacyjnej;
- ✓ kontroli MSWiA przeprowadzonych w ośrodku adaptacyjnym dla repatriantów w Pułtusku w wyniku skargi jednej z rodzin repatriantów;
- ✓ rezygnacji z finansowania aktywizacji zawodowej repatriantów, wprowadzonej w czasie wysokiego bezrobocia i przeznaczenia tych środków na inne cele związane z repatriacją;
- ✓ organizacji konkursów na prowadzenie ośrodka adaptacyjnego dla repatriantów i ich wyników;
- ✓ warunków do osiedlenia się we własnym zakresie (tytuł prawny do lokalu i źródło utrzymania) – zasad ich weryfikacji, dostosowania przepisów do aktualnych form zatrudnienia (m.in. prowadzenia działalności gospodarczej);
- ✓ miejsc przeznaczonych dla repatriantów w Domu Pomocy Społecznej im. Władysława Godynia w Krakowie;
- ✓ wniosków o nadanie honorowej odznaki „Zasłużony dla repatriacji”;
- ✓ podniesienia kwot pomocy finansowej na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych repatriantów.

W 2023 r. Rada do Spraw Repatriacji podjęła następujące uchwały:

- Uchwała nr 1 z dnia 27 kwietnia 2023 r. w sprawie stanowiska Rady do Spraw Repatriacji wobec senackiego projektu ustawy zmieniającej ustawę o zmianie ustawy o repatriacji oraz niektórych innych ustaw.
- Uchwała nr 2 z 14 grudnia 2023 r. w sprawie wniosku o zwiększenie maksymalnego limitu wydatków z budżetu państwa przeznaczonych na repatriację oraz podniesienie kwot pomocy finansowej na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych repatriantów.

Realizując swoje uprawnienia Rada do Spraw Repatriacji zapraszała na posiedzenia partnerów zewnętrznych zaangażowanych w proces repatriacji, bądź zainteresowanych włączeniem się w proces repatriacji, m.in. fundacje i stowarzyszenia, które uzyskały dofinansowanie z Funduszu Azylu, Migracji i Integracji FAMI na wsparcie kandydatów na repatriantów w przygotowaniu ich do przyjazdu do Polski.

Rada wizytowała również ośrodki adaptacyjne, gdzie m.in. odbywały się bezpośrednie spotkania z przybyłymi do Polski repatriantami, umożliwiając im przedstawienie swoich doświadczeń, sugestii, czy zgłoszenie trudności, jakie napotkali po przybyciu do Polski.

Ponadto, w swoich działaniach Rada do Spraw Repatriacji starała się propagować wiedzę i świadomość społeczną na temat repatriacji.